

Welkom in Ter Rijst

Het park tussen hemel & aarde

Agentschap voor
Natuur en Bos

De Heren van Heikruis

Bomen zijn de Heren van Heikruis. Ze pronken als trotse solitaire of in kleine groepjes voor het kasteel en rond de vijvers. Sommige zal je pas ontdekken als je hun schuilplaatsen in het bos hebt kunnen vinden.

De meeste grote bomen dateren van omstreeks 1870, toen kasteel en park grondig opgefrist en gemoderniseerd werden. Inheemse reuzen overheersen: beuk, paardenkastanje, eik, linde. Uitheemse bomen zorgen voor afwisseling: moerascipres, levensboom, plataan.

Beuk (Fagus)

Beuken bevokten al 100 miljoen jaar geleden de aarde. Tot hun familie behoren ook eik (Quercus) en kastanje (Castanea). Het beukengeslacht groeit in de gematigde klimaatzones van het noordelijk en het zuidelijk halfrond. Beuken worden tot 40 meter hoog en kunnen meerdere eeuwen oud worden. De gewone beuk (Fagus sylvatica) heeft groene bladeren. De bruine beuk (Fagus sylvatica 'Atropunicea') dook rond 1680 in Zwitserland op. Hij kreeg zijn afwijkende kleur door spontane mutatie.

moerascipres

... Tussen hemel en aarde ...

Domein Ter Rijst behoort tot het prachtigste landschapsschoon dat het Pajottenland te bieden heeft. Een park, een kasteel, een bosreservaat en een golvend landschap met machtige bomen en talrijke vogels maken het domein Ter Rijst tot een pareltje. Zweef binnen in Ter Rijst en geniet van een paradijs tussen hemel en aarde.

Daslook en beuken

Wilde kastanje (Aesculus hippocastanum)

De wilde of paardenkastanje is afkomstig uit bossen op de Balkan en in de Kaukasus. De legendarische Argonauten op zoek naar het Gulden Vlies in de streek van Kolchis (Georgië), vonden lommer in wouden van paardenkastanje.

Wilde kastanje kan tot 25 meter hoog worden, maar lijkt groter door zijn enorme kruin. In de loop der tijden is de wilde kastanje op grote schaal aangeplant voor houtproductie, maar ook als sier- en schaduwboom, zoals in Ter Rijst.

Het mooist is de wilde kastanje in mei, wanneer de grote, rechtopstaande bloempluimen de kruin helemaal wit laten kleuren. De vrucht is niet eetbaar.

Tamme kastanje (Castanea sativa)

Ook de tamme kastanje komt uit de bergbossen van de Balkan en de Kaukasus. maar is intussen zo goed als overal in Europa ingeburgerd. Hij wordt tot 30 meter hoog. Het mooist is hij tijdens de bloei in juni-juli, met katjesvormige wit-gele (mannelijke) en witte (vrouwelijke) bloemen. De vrucht van de tamme kastanje is eetbaar.

Moerascipres (Taxodium distichum)

De moerascipres is 'thuis' in de moerassen in het zuiden en zuidoosten van de Verenigde Staten. In Europa is hij vooral als sierboom in parken aangeplant.

In het wild kan een moerascipres tot 50 meter hoog worden. De stam van de grootste moerascipres in Ter Rijst heeft een stam die zelfs twee volwassenen niet kunnen omarmen. De moerascipres is een familielid van wereldkampioenen zoals de redwood en de mammoetboom die go tot 100 meter hoog worden.

wilde narcis

Uren snoepen van pure natuur

Wie wil ontstressen kan heerlijk wandelen en zorgeloos wegdromen in park Ter Rijst. Maar geef je ogen zeker ook de kost en geniet van een zeer gevarieerde fauna en flora.

In een groot gedeelte van het bos bestaat de boomlaag uit inheemse bomen, waarvan sommige tot 160 jaar oud zijn. Er komen vooral zomereiken, essen, beuken en grauwe abelen voor, vele met een omtrek van meer dan twee meter. Ook wintereik, gewone esdoorn en boskers vind je in grote aantallen.

Daarnaast groeit er in het bosreservaat ook nog lijsterbes, zwarte els, wilg en kastanje. Langs de west- en noordzijde streelt een oude, goed gestructureerde bosrand de elleboog van de wandelaar. De sterk ontwikkelde zoombegroeiing bevat een rijkdom aan struiken zoals sleedoorn, éénstijlige meidoorn, rode kornoelje, kardinaalsmuts, gewone vlier, hazelaar, veldolm en haagbeuk.

Zeer typisch is de overvloedige aanwezigheid van boshyacint en daslook. Ook gele dovenetel en muskuskruid komen veel voor. Op vochtige plaatsen groeien goudveil, speenkruid en slanke sleutelbloem.

Enkele geheimen van Ter Rijst

Geuren en Kleuren

In mei en juni sluipt een sterke uiengeur door Ter Rijst. Het doorringende luchtje is afkomstig van daslook. In het bos schilderen de bloemen van dit kruid schitterende witte vlakken tussen het purperen blauw van de boshyacinten en het donkergroene kreupelhout. Daslook en boshyacint behoren allebei tot de leliëfamilie. Daslook (Allium ursinum) wordt 20 tot 40 cm hoog met stervormige bloemen. De plant is eerder zeldzaam in ons land. Ze groeit in vochtige loofbossen op kalkhoudende grond, langs bosbeken en onder kreupelhout. De boshyacint (Scilla non-scripta) wordt 15 tot 50 cm hoog. Haar klokjesvormige bloemen hangen met 4 tot 20 bijeen in een naar een zijde gekeerde tros. Ze verspreiden een fris, pikant parfum. Boshyacinten groeien in bossen en onder kreupelhout. Opvallend kenmerk: hoe donkerder de bosbodem, hoe feller de kleur van de hyacintjes. Naast de blauwe zijn er ook witte en roze variëteiten.

Van A (Aalscholver) tot Z (Zwemeend)

De geduldige vogelwaarnemer komt in Ter Rijst 'iedereen' tegen. De lijst van vogels die het hele jaar in het domein wonen, er als seizoensgasten verblijven of er in het trekseizoen even komen uitrusten, leest als een catalogus van het vogelbestand in Vlaanderen.

Een willekeurige greep uit een bijna eindeloze lijst:

- Mussen in alle variëteiten, naast pimpelmees, koolmees, matkopmees en glanskopmees.
- Spreeuw, koekoek en Vlaamse gaai, ijsvogel, oeverloper en wilde eend.
- Goudvink, groene specht en roodborst.
- Sijsje, nachtegaal en zanglijster, grote bonte specht, tijftjaf en bosrietzanger. Wilde tortel, houtduif en goudhaantje.
- Gekraagde roodstaart. Grauwe vliegenvanger, tuinfluit, bosrietzanger en boomkruiper.

Wilde hyacint en daslook

Kruis en rijshout

Heikruis is een plaatsje in de Vlaams-Brabantse gemeente Pepingen. Het kreeg zijn naam van een kruis dat de Franse boer Hado op zijn eigendom plaatste. De plaatsnaam Hadonis Crucem (Hado's Kruis) duidt voor het eerst op in een Latijnse tekst van 1074. De naam verbasterde tot Haeyrucruce en uiteindelijk tot Heikruis. Het bos ter Rijst is de noordelijkste uitloper van het honderden hectare grote Strihoubos, waarvan het grootste gedeelte in Wallonie ligt. Beiden bepalen mee het landelijke karakter van Heikruis.

De naam van Ter Rijst danken we aan het rijshout in de vallei ten zuiden van Heikruis. Van rijshout vlocht men onder andere wanden voor stal en schuren. Vlechtwerk van rijshout droeg ook het mengsel van klei en gehakt stro, waarvan men lemen muren bouwde.

Het eerste kasteel van Ter Rijst lag aan de overkant van de grootste vijver. De grondvesten steken er nog in de bodem. Het slot werd omstreeks 1225 gebouwd door Eggeric de Rist, heer van Heikruis. Toen was de strijd tussen de graaf van Henegouwen en de hertog van Brabant net beslecht. Heikruis zou eeuwenlang Henegouws blijven.

Kasteel

Meer informatie

Voor inlichtingen en geleide wandelingen:
Agentschap voor Natuur en Bos - Domein Groenenberg
Konijnestraat 172 B, 1602 Sint-Pieters-Leeuw
Tel: 02/ 454 86 33 - Fax: 02/ 454 86 38
E-mail: vbranb@vlaanderen.be
www.natuurenbos.be

Foto's: Bart Van Camp, Hendrik Vandewinkel en Luk De Boeck

Open: van 8 tot 20 uur tussen 1 april en 30 september; van 8 tot 17 uur tussen 1 oktober en 31 maart.

Honden niet toegelaten

V.U. Dirk Bogaert, Agentschap voor Natuur en Bos, Koning Albert II-laan 20 bus 8, 1000 Brussel

Uitgave: mei 2009

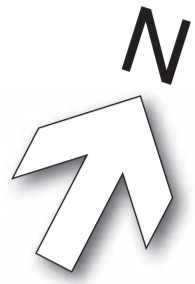
Op een paar minuten ...

Het park Ter Rijst in Heikruis bevindt zich op slechts enkele minuten van andere domeinen die het Agentschap voor Natuur en Bos in Vlaams-Brabant beheert.

In Gaasbeek (Lennik) vindt u het domein van Gaasbeek met het kasteel-museum en de prachtige Museumtuin. Deze tuin bevat Europa's grootste collectie leifruitvormen plus een historische verzameling groenten, bloemen en kruiden. Een levende ode aan de topdagen van de Vlaamse Hovenierskunst omstreeks 1900. Tegenover het domein van Gaasbeek ligt het domein van Groenenberg.

In Sint-Pieters-Leeuw ligt het park Coloma met de Rozentuin, waarin duizenden rozenvariëteiten bloeien. De tuin toont de mooiste rozen van inlandse en buitenlandse veredelaars en geeft een overzicht van de geschiedenis van de roos. In het zuidoosten biedt het Hallerbos (Halle) ruimte aan wandelaars en natuurontdekkers, terwijl het verborgen domein Zevenborre (Sint-Genesius-Rode) wacht op fijnproevers. Pure bosbeleving is mogelijk in het Zoniënbos met het Bosmuseum Jan Van Ruusbroec (Duboislaan 6, Hoeslaart). Parken vol wandelrust vindt u verder nog in Beersel (Frankveld en Schaveys) en in Sint-Genesius-Rode (Boesdaal).

0 m 50 m 250 m

Kanaalvijver

- aangelegd als riviermeander in landschappelijke stijl
- net als de andere vijvers en het park aangelegd omstreeks 1830

Inkomlaan

- overvloedige voorjaarsbloei van daslook

Zichtas
geweldige zichtas richting Edingen, vertrekkende vanaf het kasteel

Boomgaard

- bestaande uit oude fruitbomen en nieuw aangeplante bomen
- 60-tal bomen in meer dan 30 variëteiten van appel, peer, pruim en perzik
- opvallend zijn de maretakken in de oude appelbomen

Hooilandbeheer

- wordt jaarlijks één keer gemaaid
- belangrijkste grassoorten zijn beemdkamgras, gestreepte witbol en timotheegras
- langs de bosvijver en de Tenbroekbeek: riet, gelderse roos, bitterzoet, kleine waterrepe, moeraskers en egelboterbloem

Akker

- Akker met zicht op boswachterswoning
- boswachterswoning uit 1840 was oorspronkelijk de portiersloge
- de vierkante hoektoren met rond torentje dateert van 1870

Edingen

Steenweg Edingen - Asse

Kasteelbaan

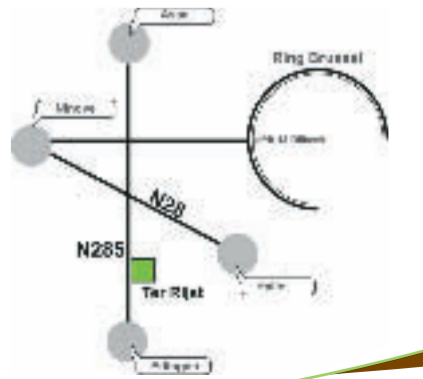
Terrest

Brug

- één van de meest gefotografeerde plekjes van de omgeving

Wegbeschrijving

- Vanaf de Brusselse Ring: Via afrit 13 richting Ninove. Na 9,5 km neemt u de N285 links richting Edingen. Na 13 km vindt u op de linkerzijde het domein.
- Vanuit Halle: N28 richting Ninove. Na 9,5 km neemt u links de N285 richting Edingen. Na 7 km vindt u op de linkerzijde het domein.
- Vanuit Ninove: N28 richting Halle. Na 9 km neemt u rechts de N285 richting Edingen. Na 7 km vindt u op de linkerzijde het domein.

Bos Ter Rijst

- 51 ha loofbos op eerder droge leemgrond
- de overheersende gemeenschap is het Atlantisch eikenmengbos, met zomereik, es, beuk, populier, en hakhout van tamme kastanje en gewone esdoorn
- de beekvallei is vochtiger met Essenbronbos
- voorjaarsflora met wilde narcis, wilde hyacint en daslook
- in het bos broeden zwarte specht, bosuil en sperwer

Vierkantshoeve

- gebouwd in 1840 op de grondvesten van een oudere boerderij
- typische 'Pajots-Stevijnistische' stijl

Verdwenen boogbrug

- bakstenen brug uit 1840 met 5 spitsbogen
- tot 1960 nog in gebruik, door verlanding van de bovenste (gedempte) vijver overbodig geworden
- zit nog steeds onder de straat verborgen

Zomereik

Moerascipressen

Ijskelder

Tenbroekbeek

Zichtas

Weide

Weide

Zichtas

Kasteel Ter Rijst

IP